

تعریف مسأله و ضرورت انجام تحقیق

- ✓ مسأله تحقیق باید پس از انتخاب موضوع و در مرحله شناسایی اولیه به صورت روشن و واضح برای محقق و تعریف شود. بر این اساس در آغاز کار، مسأله تحقیق تعریف می شود.
- ✓ در صورتی که مسأله تحقیق روشن نباشد نمی توان برای تحقیق فرضیه تدوین کرد؛ هدف تعیین کرد؛ روش تحقیق انتخاب کرد؛ به نتیجه مناسبی دست یافت و به طور کلی تحقیق قابل قبولی انجام داد.
- ✓ تعریف مسأله، موضوع تحقیق را روشن و اهمیت، ضرورت و ارزش آن را مشخص می کند.
- ✓ می توانیم مسأله تحقیق را پرسش یا معضل و مشکلی بدانیم که در ذهن پژوهشگر تحقیق وجود دارد.
- ✓ این مسأله می تواند به صورت یک عبارت پرسشی نیز مطرح شود، از این رو آن را مسأله تحقیق نامیده اند.
- ✓ یک محقق باید بتواند این مسأله را که در بیشتر موارد به زبان عامیانه مطرح می شود، به صورت علمی و قابل پژوهش تبدیل کند و آن را به صورت روشن تشریح کند. این تشریح را تعریف مسأله می گوئیم..
- ✓ یک محقق در این زمینه نیاز به مطالعات زیادی دارد تا بتواند ابعاد مسأله را بشناسد و به خوبی تعریف کند.
- ✓ این مطالعات در شناسایی اولیه انجام می شود. محقق در شناسایی اولیه به ابعادی از تحقیق که در تعریف مسأله تحقیق بیان می شود توجه ویژه می کند
- ✓ مسأله تحقیق که در واقع یک مشکل یا معضل نظری یا عملی موجود در جامعه است و مشکلاتی را که به تبع آن برای جامعه ایجاد شده است به صورت روشن و آن گونه که هست، توضیح می دهیم.
- ✓ در اینجا شکافتن مسأله و بیان آن (البته به صورت خلاصه) می تواند زمینه روشن شدن سایر ابعاد تحقیق باشد. در تشریح اولیه مسأله باید بتوان موضوع تحقیق را در قالب یک یا چند پرسش روشن بیان کرد.

بیان اهمیت و ضرورت مسأله

- ✓ یک مسأله موجود در جامعه می تواند مهم باشد و یا از اهمیت زیادی برخوردار نباشد.
- ✓ در این بخش لازم است به خوبی اهمیت مسأله موجود در جامعه را توضیح داد.
- ✓ قبل از انجام تحقیق باید ضرورت انجام آن مشخص شده باشد. این ضرورت می تواند یکی از ابعاد مسأله تلقی شود
- ✓ در این قسمت مطالبی نوشته می شود که بر اساس آن ضرورت انجام تحقیق محرز شود. ممکن است محقق خود به این ضرورت واقف باشد، اما بیان و انتقال این ضرورت به دیگران به منظور کسب موافقت برای انجام آن لازم است. .
تا انجام تحقیق مناسبت دارد .
- ✓ در بخش ضرورت انجام تحقیق باید بتوانیم انجام تحقیق را از جوانب مختلف توجیه کنیم.
- ✓ تحقیق‌هایی که جنبه انتفاعی دارند، منافع آن بیان می شود. در تحقیقاتی که می خواهند به مشکل یا معضلی از جامعه بپردازند، جایگاه تحقیق در دست یابی به راه حل مسأله مشخص و توضیح داده می شود .
- ✓ در بیان ضرورت انجام تحقیق می توان به آثار دستیابی به راه حل مسأله و نیز اثرات رفع مشکل و معضل نیز پرداخت.
- ✓ این قسمت از تعریف مسأله تحقیق می تواند جنبه ارزشی نیز داشته باشد. به تعبیر بهتر، می توانیم ارزش انجام تحقیق و رفع معضل اجتماعی را از لحاظ دیدگاه های اجتماعی، عقیدتی، مذهبی، فرهنگی و مانند اینها نیز بیان کنیم؛

اهداف تحقیق

پس از تعریف مسأله، مناسب است که اهداف تحقیق به صورت واضح بیان شوند. بیان اهداف نیز می تواند ابعدی از تحقیق را روشن کند

می توان اهداف تحقیق را به ۲ دسته اهداف کلی و اهداف فرعی تقسیم کرد.

هدفی را که به صورت جامع نشان دهنده مقصود از انجام تحقیق باشد، هدف کلی می گوئیم

می توان این هدف کلی را به تعدادی هدف جزئی تر تقسیم کرد، این مجموعه اهداف جزئی را اهداف فرعی مینامیم .

از طرف دیگر می توان اهداف تحقیق را بر اساس کاربرد نیز تقسیم کرد .

بعضی از تحقیقات از نظر کاربرد متناسب با اهداف هر بخش از تحقیق، بیش از یک نوع کاربرد دارند . در این گونه تحقیقات، مناسب است اهداف را بر اساس نوع آنها مجزا کرد.

بر این مبنا می توان اهداف تحقیق را ۳ دسته کرد.

اهداف بنیادی:

به آن دسته از اهداف تحقیق که در راستای گسترش علم و بنیانهای آن قرار دارند، اهداف بنیادی می گوئیم.

اهداف کاربردی

به اهدافی که در تحقیق برای به کار بردن نتایج تحقیق در عمل، به دنبال این اهداف هستیم، اهداف کاربردی گفته میشود.

اهداف توسعه ای:

اهدافی که در جهت نوآوری، توسعه و بهبود روشها، ابزار و کیفیت تولید هستند، اهداف توسعه ای گفته می شوند

ویژگی های عبارتهای اهداف

صرف نظر از اینکه اهداف بر چه اساسی طبقه بندی می شوند، هر هدف باید دارای ویژگیهایی باشد که بتواند به خوبی در راستای کمک به تحقیق قرار گیرد.

می توان این ویژگیها را با تعدد زیاد بیان کرد، اما مجموعه این ویژگی ها را در ۴ ویژگی کلی خلاصه می کنیم :

۱- صراحت:

اهداف تحقیق باید به صورت صریح بیان شوند. از بیان اهداف به وسیله اصطلاحات و عبارت های چند وجهی خودداری شود و در بیان آنها فقط از عبارت های روشن و واضح استفاده شود.

۲- اختصار

بہتر است اهداف با عبارتہا یا جملاتی مختصر بیان شوند. ہر هدف می تواند در یک جملہ یا عبارت خلاصہ شود. این اختصار نباید بہ صراحت و وضوح عبارت های هدف لطمہ بزند.

۳- امکانپذیری:

اهداف باید بہ صورتی بیان شوند تا محقق در طول تحقیق بتواند بہ آنها دست یابد. ہر هدف باید بہ صورتی بیان شود تا از نتایج تحقیق بتوان بہ آن دست یافت.

۴- تعدد بہینہ:

ہر تحقیق می تواند یک هدف داشته اشد یا دارای اهداف متعددی باشد. در صورتی کہ یک تحقیق دارای چند هدف باشد نباید تعداد آنها زیاد باشند طوری کہ دستیابی بہ آنها از عہدہ محقق برنیاید.

پیشینہ سابقہ مطالعاتی موضوع تحقیق

محقق در شناسایی اولیہ باید بہ کلیہ مطالعاتی کہ در این زمینہ انجام شدہ است مراجعہ کند و ببیند کہ ہر کدام چگونه بہ موضوع پرداختہ اند .

محقق در این شناسایی پی خواهد برد کہ چہ تحقیقاتی در این زمینہ وجود دارد

این بررسی و ذکر سوابق مطالعاتی بہ محقق کمک می کند کہ جوانب تحقیق را بہتر مدنظر قرار بدهد و ضمن اینکہ از تکراری نبودن تحقیق خود اطمینان حاصل کند، از این مطالعات ایڈہ های نو و جدیدی برای تحقیق خود بگیرد .

در این بخش، کافی است مطالعات انجام شدہ نام بردہ شوند و روش و نگرش خاص ہر تحقیق بہ موضوع و وجہ اصلی اختلاف آنها با تحقیقی کہ محقق در صدد انجام آن است بیان شود. در ذکر نام این تحقیقات، مشخصات سند از جملہ: عنوان تحقیق یا کتاب، نام و نام خانوادگی محقق یا مؤلف آن، زمان و مکان انجام تحقیق، زمان نشر بیان میشود